

Bilance MŽP v ochraně přírody a životního prostředí v období květen – listopad 2009

I. ÚSPĚCHY

a) Legislativa

1. **Konec kácení alejí.** Novela zákona o ochraně přírody a krajiny zpřísňuje zejména povolovací režim v případě kácení alejí a odstraňuje nesystémové udělování výjimek ze zákona vládou.
2. **Rozšíření soustavy Natura 2000.** Nařízení vlády o evropsky významných lokalitách rozšiřuje soustavu Natura 2000 o 234 míst a zajišťuje přísnější ochranu přírodně nejceněnějších lokalit v ČR. Soustava nově pokrývá 10,11 % území ČR namísto dosavadních 9,25 %. Vláda dále schválila rozšíření seznamu území soustavy Natura 2000 o dvě jihočeské ptačí oblasti – Českobudějovické rybníky a Dehtář. Navrženy byly tak, aby v obou územích nebyly zásadně omezeny současné aktivity, zejména rybniční hospodaření.
3. **Využití baterií, úspora podnikatelů a úlevy občanům.** Byla přijata novela zákona o odpadech, která spotřebitelům významně usnadní sběr baterií a akumulátorů a pomůže zvýšit využití cenných surovin. Dále novela zjednodušuje a zlevňuje administrativu nakládání s odpady, o 40 % sníží počet ohlašovatelů za řad drobných podnikatelů a každoročně jim ušetří zhruba 320 milionů.
4. **Přístup k právní ochraně i pro Čechy.** Novela zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) zajišťuje dotčené veřejnosti přístup k právní ochraně u posuzovaných záměrů. Prezident republiky Václav Klaus však novelu vetoval a vystavil tak republiku vážnému riziku prohry sporu s Evropskou komisí a velmi citelným finančním sankcím. Evropská komise totiž již od roku 2006 vede proti České republice řízení kvůli nesouladu stávajícího zákona o EIA s evropskou legislativou. Poslanecká sněmovna se na svém nejbližším zasedání pokusí prezidentovo veto přehlasovat.
5. **Smog půjde rychleji regulovat.** MŽP přijalo novelu smogové vyhlášky. Díky doplnění nového imisního limitu pro jemné prachové částice bude možné pomocí regulačních opatření na stacionárních zdrojích znečišťování ovzduší i v silniční dopravě urychleně snížit akutně vysoké znečištění ovzduší způsobené polétavým prachem.
6. **Snížení znečištění a dovozu ropy, podpora zemědělcům.** Vláda schválila novelu zákona o ochraně ovzduší, která zvyšuje podíl biopaliv povinně přimíchávaných do pohonných hmot na úroveň požadovanou příslušnou evropskou směrnicí. Biopaliva nahradí část dovážené ropy a sníží znečištění ovzduší. Povinné přimíchávání také pomůže zejména českým pěstitelům a zpracovatelům řepky, kteří nyní musí pro velkou část své produkce hledat odbyt v zahraničí. Zákon by měl být parlamentem projednán ještě v tomto volebním období.
7. **Český příspěvek k ochraně tuleňů a velryb.** Byla přijata novela zákona o obchodování s volně žijícími druhy, která zjednodušuje administrativu a rozšiřuje zákaz dovozu a tranzitu výrobků z tuleňů. Česká republika jako jediná ze zemí bývalé východní Evropy připojila svůj podpis k upozornění Mezinárodní velrybářské komise určenému Islandu, v němž tato organizace a ratifikující státy nesouhlasí s některými postoji bývalé islandské vlády ke komerčnímu lovu velryb a kytovců.
8. **Přesná pravidla pro skládkování odpadu.** MŽP připravilo novelu vyhlášky o podmínkách ukládání odpadů na skládky a jejich využívání na povrchu terénu. Novela přejímá příslušné

evropské předpisy a stanovuje také podmínky ukládání části odpadů z mechanicko-biologické úpravy odpadů na skládky. Nyní probíhá vypořádání připomínek uplatněných v rámci mezirezortního připomínkového řízení.

9. **Přístup k mapám a informacím snadno a zdarma.** Byla přijata novela zákona o právu na informace o životním prostředí, která zřizuje geoportál umožňující snazší přístup k mapám a jejich volné užívání občany i orgány veřejné správy.

b) Strategie a koncepce

10. **Snížení emisí bez stavby nových jaderných bloků a rušení limitů těžby uhlí.** MŽP připravilo aktualizovaný návrh Politiky ochrany klimatu ČR a zahájilo proces posuzování jeho dopadů na životní prostředí. Česká republika může snížit emise skleníkových plynů do roku 2020 o 20 % (28 milionů tun) ve srovnání s rokem 2005 (a o 40 % oproti roku 1990). Podle propočtů nezávislého expertního týmu, který Politiku zpracovával, je snížení možné za přijatelných ekonomických nákladů, bez výstavby nového jaderného zdroje a se zachováním limitů těžby uhlí. Politiku ochrany klimatu bude vláda projednávat společně s návrhem Státní energetické koncepce.
11. **Nová koncepce ochrany přírody a krajiny.** MŽP připravilo aktualizaci Státního programu ochrany přírody a krajiny. Program je rovněž akčním plánem Strategie ochrany biologické rozmanitosti České republiky, akčním plánem ochrany mokřadů a strategie pro Evropskou úmluvu o krajině. Vláda program projedná 30.11.
12. **Koncepční ekologická výchova a poradenství pro občany.** Vláda schválila Akční plán Státního programu environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty v České republice na léta 2010-2012 a dále Realizační plán Rozvojového programu environmentálního poradenství v České republice na léta 2010-2013. Materiály zakotvují dlouhodobý koncepční přístup jednotné sítě ekologických výchovných center a poraden.
13. **Koncepční příprava na důsledky změn klimatu.** MŽP připravilo Teze Národní strategie adaptace na změny klimatu. Materiál shrnuje teze konkrétních opatření od nahrazování nestabilních smrkových lesů smíšenými, přes obnovování meandrů a mokřadů kvůli zadržování povodní až po přípravu zemědělství na sušší roky. Teze budou rozpracovány jednotlivými odpovědnými resorty tak, aby vznikla ucelená koncepce, která ČR umožní čelit očekávaným dopadům změn klimatu. Vláda Teze projedná 30.11.
14. **Strategický rámec udržitelného rozvoje ČR.** Program byl přijat Radou vlády udržitelného rozvoje. Rámec se stane základem pro přípravu dalších koncepcí a strategií na státní i regionální úrovni.

c) Finanční podpora občanům, obcím a průmyslu

15. **Program Zelená úsporám šetří peněženky občanů a snižuje znečištění ovzduší.** MŽP podepsalo další dohody (s japonskou firmou Mitsui, Rakouskem a Španělskem) o prodeji celkem 28,5 milionu ušetřených emisních jednotek. Společně s dříve uskutečněným prodejem tak program Zelená úsporám získal přes 15 mld. Kč. Ty budou poskytnuty občanům na zateplování domů, instalace pro vytápění s využitím energie z obnovitelných zdrojů a novostavby v pasivním energetickém standardu. MŽP také upravilo první dohodu o prodeji s japonským NEDO, aby umožňovala rychlejší alokaci prostředků. Od srpna zjednodušilo podmínky programu tak, aby státní podpora byla dosažitelná pro širší okruh zájemců. Program dosud obdržel zhruba 1300 žádostí, včetně několika panelových domů. Jejich počet roste.
16. **Evropské dotace na zlepšení životního prostředí.** Operační program Životní prostředí (OPŽP) dokáže nejrychleji ze všech českých operačních programů rozdělovat prostředky. Příjemci podpory získávají peníze z OPŽP průběžně a nemusí čekat až na ukončení projektu.

Rozvoj ekologicky šetrných technologií přináší čistší vzduch a méně skleníkových plynů, ale také oživení ekonomiky, nová pracovní místa a snížení naší závislosti na dovozech energií.

17. **O evropské dotace na čističku může požádat i Praha.** MŽP vyjednávalo s Evropskou komisí řešení problematiky oddělitelnosti vodohospodářské infrastruktury. Ústřední čistírna odpadních vod v Praze původní kritéria pro poskytování prostředků z evropských fondů nesplňovala. Nově může žádat o poskytnutí dotace na nezbytnou modernizaci a výrazně tak zkvalitnit čištění odpadních vod v metropoli.
18. **Zvláštní podpora obcím v chráněných územích.** MŽP připravilo v rámci SFŽP specifický program dotační podpory projektů na území obcí v národních parcích.

d) Předsednictví ČR v Radě EU

19. **Nebezpečné chemikálie pod kontrolou.** Delegace českého předsednictví prosadila zařazení devíti nových chemických látek do textu Stockholmské úmluvy o perzistentních organických polutantech. Do seznamu zakázaných látek tak byly zahrnuty další, které způsobují řadu vážných onemocnění. Delegace dále prosadila všechny priority EU na Mezinárodní konferenci o nakládání s chemickými látkami. Konference např. navrhla společný postup pro sdílení informací o chemických látkách ve výrobcích, nakládání s elektrickými a elektronickými produkty, odstranění rizik vyplývajících z používání olova v interiérových barvách a přenos informací o vyráběných nanomateriálech a nanotechnologiích. České předsednictví také dosáhlo kompletního projednání revize směrnic o elektrických a elektronických zařízeních a o omezení používání některých nebezpečných látek v elektrických a elektronických zařízeních. České předsednictví tak významně přispělo ke zvýšení kontroly nad chemickými látkami a náhradě dalších nebezpečných chemikálií šetrnějšími alternativami.
20. **Zjednodušení evropské legislativy o nejlepších technologiích.** Delegace českého předsednictví na jednání Rady EU pro životní prostředí dosáhla politické shody o nové Směrnici o průmyslových emisích (o integrované prevenci), která zahrne sedm doposud samostatných směrnic. Novela zpřehledňuje evropskou legislativu, posiluje a vyjasňuje roli nejlepších dostupných technologií (BAT) a příslušných referenčních dokumentů (BREF) v udělování integrovaných povolení.

e) Ostatní

21. **Souhrnné a podrobné informace o stavu české přírody.** Vláda přijala Zprávu o stavu přírody a krajiny v České republice. Ta shrnuje aktuální data a trendy ve vývoji české přírody a krajiny v širších souvislostech a bude sloužit jako podklad pro tvorbu politik, strategií a programů. Za nejvážnější problémy označuje přibývání zastavěného území a rozdělování krajiny výstavbou silnic. Rozdrobené plochy zmenšují prostor pro život a migraci živočichů a rostlin. Vybetonovaná krajina hůř odolává přívalovým deštům a zvyšuje riziko povodní. MŽP také úspěšně završilo šestiletou práci a vydalo Atlas krajiny ČR. Ten vznikl z iniciativy tehdejšího náměstka MŽP Ladislava Míky a pracovalo na něm přes 300 odborníků. Je souhrnem komplexního poznání krajiny Čech, Moravy a Slezska, vycházející z přírodních predispozic krajiny pozměněných historickým, kulturním a ekonomickým vývojem.
22. **Návod k sladění obnovitelných zdrojů energie s ochranou krajiny.** MŽP vydalo metodický pokyn „Vyhodnocení možností umístění větrných a fotovoltaických elektráren z hlediska ochrany přírody a krajiny – metodický návod k preventivnímu hodnocení území kraje nebo menších samosprávných celků“, který zpřesňuje kritéria hodnocení vlivu větrných a fotovoltaických elektráren na krajinný ráz.
23. **Lepší předpověď povodní.** Ministr Miko podepsal Dohodu o přístupu k Evropské organizaci pro využívání meteorologických družic (EUMETSAT). Plné členství v organizaci EUMETSAT umožňuje MŽP sdílet veškeré údaje a informace potřebné ke zkvalitnění našich meteorologických služeb, jako jsou protipovodňová ochrana a prevence.

24. **Mezinárodní fórum k zelené ekonomice.** MŽP pozvalo do Prahy uznávané mezinárodní experty z oblasti environmentální ekonomie. Fórum otevřelo debatu o konceptu zelené ekonomiky jako vhodného nástroje k překonání současné hospodářské krize. Byla tak založena nová tradice každoročního setkávání expertů z oblasti environmentální ekonomie. Organizaci příštího fóra převzalo Španělsko, jako budoucí předsednická země EU.

II. POSUN V ŘEŠENÍ PROBLÉMŮ

25. **Dohoda s Rakouskem o kůrovci a ochraně lesa v NP Šumava.** Ministr Miko podepsal bilaterální dohodu s Rakouskem o spolupráci při ochraně lesů na společné hranici v Národním parku Šumava. Diferencovaný management lesních ekosystémů na obou stranách hranice maximálně omezuje riziko šíření kůrovce a zároveň zajišťuje účinnou ochranu přirozených procesů v lesích našeho národního parku.
26. **Dohoda s obcemi a kraji o rozvoji NP Šumava.** MŽP a Správa NP Šumava vedly jednání s představiteli Svazu obcí NP Šumava a se starostkami a starosty obcí, ležících uvnitř parku o základních principech společné dohody o rozvoji NP Šumava do roku 2020. Jde např. o bonifikaci obcí v regionu národního parku při čerpání dotací z národních i evropských dotačních programů, stabilizaci a vytváření nových pracovních míst pro trvalé obyvatele šumavských obcí či zpracování socioekonomické studie šumavského regionu s cílem zabránit úbytku počtu trvalých obyvatel šumavských obcí. V ochraně přírody pak o stabilizaci současné rozlohy bezzásahových území (21 % rozlohy NP) na minimálně 10 let s výhledovým rozšířením o 9 % oblastí, která jsou dnes v přechodovém režimu. Výsledkem je připravovaná společná dohoda nazvaná Vize Šumava 2020.
27. **Ukončení vleklých sporů o konkrétní podobu některých kontroverzních dopravních staveb.** MŽP ve spolupráci s autorizovanými projektanty, dopravními a ekologickými experty vyhledalo environmentálně přijatelné řešení provedení R55 v oblasti Bzenecké doubravy, trasy přeložky silnice I/13 Děčín – D8, trasy R43 kolem Brna a trasy východní varianty dálnice D3 okolo Benešova. Navrhovaná řešení a trasování dopravních komunikací respektují zdraví místních lidí i krajinu.
28. **Shoda na základních opatřeních ke zlepšení nakládání s odpady.** MŽP ve spolupráci a klíčovými hráči v oblasti odpadového hospodářství společně připravilo Teze rozvoje odpadového hospodářství. Materiál koncepčně řeší klíčové problematické oblasti nakládání s odpady v ČR. Stane se základním podkladem pro dopracování nového odpadového zákona, který MŽP dokončí a předloží v příštím roce. Teze dostane na vědomí vláda na svém zasedání 30.11.
29. **Zákaz dovozu odpadu ze zahraničí, dotace také pro energetické využití.** Vláda schválila novelu nařízení o Plánu odpadového hospodářství České republiky, která umožní i v budoucnu zakázat dovoz zahraničního odpadu do českých spaloven komunálního odpadu a zároveň poskytuje státní dotace na energetické využití odpadu. MŽP připravuje rozšíření probíhající podpory třídění a materiálového využití bioodpadu z OPŽP také na projekty zpracování části směsného komunálního odpadu (mechanicko-biologická úprava a následné využití nebo spalovny komunálního odpadu). Bez této změny by nebylo možné splnit cíle omezení skládkování bioodpadu stanovené evropskou směrnicí o skládkách.
30. **Politika územního rozvoje- zmírnění ohrožení krajiny a obcí.** MŽP dosáhlo významných změn v návrhu Politiky územního rozvoje připraveném na MMR. Prosadilo tak potvrzení platnosti územních limitů těžby uhlí, ochránilo obce a krajinu před povinnými stavebními uzávěrami kvůli megalomanskému projektu kanálu Dunaj-Odra-Labe nebo výstavbě stovek přehrad. Vyjednalo také řadu environmentálně příznivějších řešení v oblasti plánování dopravních staveb.
31. **Příprava nových českých chráněných území.** MŽP zahájilo proces vyhlášení CHKO Soutok (Dolní Morava) a rozšíření CHKO Kokořínsko o část Dokeska. MŽP dokončilo přípravné práce a vbrzku zahájí proces vyhlášení NP Křivoklátsko podle zákona o ochraně přírody a krajiny.
32. **Spolupráce s myslivci v oblasti ochrany přírody.** Ministr dnes podepíše Rámcovou dohodu o spolupráci s Českomoravskou mysliveckou jednotou v oblasti likvidace nepůvodních invazních

druhů, péče o handicapované živočichy a ochrany přírody. Dohoda je inspirována evropskou iniciativou „Sustainable hunting initiative“.

III. NEÚSPĚCHY

1. **MŽP nepřesvědčilo poslance k opravě chyby v horním zákoně.** MŽP se nepodařilo změnit názor Poslanecké sněmovny na projednání návrhu novely horního zákona a zákona o geologických pracích. Poslanci návrh již sedmkrát vyřadili z programu zasedání Poslanecké sněmovny a vláda tento svůj návrh z PSP stáhla. Novela zajišťuje vymahatelnost stávajících pravidel odpisu zásob tím, že stanovuje lhůtu pro předložení příslušných podkladů těžební firmou a zvyšuje sankci v případě jejich neposkytnutí.
2. **Kamiony dál budou jezdit i o víkendech.** MŽP se nepodařilo přesvědčit poslance o užitečnosti víkendového zákazu vjezdu kamionů na české silnice.

IV. ÚKOLY PRO NEJBLIŽŠÍ OBDOBÍ

1. **Návrh zákona zákona o chemické bezpečnosti.** Návrh na implementaci několika evropských směrnic chce MŽP prosadit ještě v tomto volebním období.
2. **Předložení nového zákona o ochraně ovzduší.** Návrh připravený MŽP je nyní v meziresortním připomínkovém řízení. Má v příštích letech přinést zásadní zlepšení kvality ovzduší a efektivnější ochranu obyvatel České republiky před imisní zátěží. Návrh bude předložen vládě ještě v tomto volebním období.
3. **Jednání o návrzích Politiky ochrany klimatu a Státní energetické koncepce.** Poté, co také návrh Státní energetické koncepce projde procesem strategického posouzení vlivů na životní prostředí (SEA), bude o obou návrzích jednat vláda.
4. **Jednání s MZe o Generelu vodních nádrží.** V komplikovaných jednáních se podařilo výrazně postoupit a původní seznam uvažovaných přehrad navržený ministerstvem zemědělství se radikálně ztenčil. Na generelu se ale stále pracuje.
5. **Dopracování návrhu nového zákona o odpadech.** Návrh bude dopracován na základě Tezí rozvoje odpadového hospodářství a předložen vládě v příštím roce.